

Ärende: VN/558/2022

Utkast till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning som omorganiserar den offentliga arbetskrafts- och företags servicen

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

Långtidsarbetslösa med hälsohinder i kommunen får trots tvingande lag inte den hälsokontroll och uppmärksamhet på arbetsförmågan som deras hälsa kräver. Arbetslösa får alltså inte den läkarledda hälsovård som de har rätt att kräva. Den nya lagen om samarbete för sektorsövergripande stöd i sysselsättningsfrämjande syfte och välfärdsområdesreformen avhjälpel förhoppningsvis denna olägenhet. En vidare utredning av arbetsförmågan är värd att eftersträva.

För deltidsarbetande och personer med nollavtal är det i nuläget onödigt lätt att komma undan arbetskyldigheten. Man kan inte tvingas ta emot lönestödsarbete, om man jobbar deltid eller har ett nollavtal och kommunerna har sällan ekonomiska möjligheter att anställa utan lönestöd. Småbarnsmammor anmäler sig ibland som arbetslösa för att dryga ut sina inkomster men är sällan villiga att ta emot varken deltids- eller heltidsarbete fast det erbjuds.

Äldre arbetslösa upplever sig i vägen på arbetsmarknaden. De har många gånger inte den kunskap (bl.a. IT) eller ork som krävs för att klara av de utmaningar som arbetlivet kräver. Utbildning lockar inte ex. 57 år fyllda arbetslösa, eftersom de inte tror sig klara av den och för att den många gånger ordnas på annan ort och den arbetslöse är rotad i sin hemkommun.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

Möjligheterna till påverkan kommer närmare kommunerna vilket är ett sporrande incitament. Regeringens strävan att påverka sysselsättningen för 7 000 – 10 000 personer är ändå en hög målsättning. Det kommer alltid att finnas människor som inte klarar av ett lönearbete och sjukdomar som påverkar arbetsförmågan i högre grad än man kan påvisa. Därtill finns det arbetslösa som väljer att inte anmäla sig som arbetssökande för att slippa de ökande krav samhället ställer på de som anhåller om arbetslöshetsunderstöd. Dessa har valt att leva på en lägre inkomstnivå. För att reformen ska nå sina mål bör resurserna och finansieringen av uppgifterna vara proportionerliga och uppgiftshelheterna som överförs vara kundorienterade och utgöra tydliga helheter.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 Keskeiset ehdotukset:

Ansvar för att ordna arbetskraftstjänsterna skulle i fortsättningen finnas hos kommunerna.

Att anordna arbetskraftsservice skulle för kommunerna innebära en ny statsandelsuppgift. Kommunen skulle därmed ha finansieringsansvaret även för grunddagpenningen och den inkomstrelaterade dagpengen. Därtill skulle kommunernas finansieringsansvar för arbetsmarknadsstödet börja tidigare och öka stegvis vartefter arbetslösheten bli längre. Finansieringsansvaret skulle heller inte avbrytas i samband med åtgärder som förbättrar arbetsförmågan, vilket den gör idag.

Kronoby kommun anser att övergången till en kommunbaserad modell för arbets- och näringstjänsterna är bra, men vi vill påpeka att den i förslaget presenterade modellen för anordnaransvar begränsar möjligheterna för kommuner att verka. De satsningar som kommuner frivilligt gör i sysselsättning kan komma att minska på grund av definitionen av anordnaransvar, som är alltför strikt definierad i förslaget, vilket gör det ännu svårare att nå målen kring att höja sysselsättningsgraden. Anordnaransvaret och finansieringen ska ligga i samma händer. Genom att förlita sig på kommunernas förmåga, kompetens och vilja att organisera tjänster på bästa sätt, hittas de bästa sätten att organisera tjänster och minimera gränssnittsutmaningar för varje region.

De flesta kommuner i landet tvingas samarbeta för att uppnå den arbetskraftsbas på 20 000 som krävs för att bilda ett sysselsättningsområde. De kommuner som har mindre arbetskraftsbas bör tillsammans med andra kommuner i samråd gemensamt komma överens om hur uppgiften sköts och bildar s.k. sysselsättningsområden. Det finns flera regionstäder som inte uppfyller kriterierna och tvingas till samarbete, eftersom en arbetskraftsbas på 20 000 innebär en folkmängd på ca 40 000 invånare.

Regeringen kan ge tillstånd till ett sysselsättningsområde med en arbetskraftsbas på färre än 20 000 men minst 17 000 att tillhandahålla tjänster om det är nödvändigt för att tillvarata språkliga rättigheter eller om bildandet av sysselsättningsområdet skulle kräva en sammanslagning av sysselsättningsområden (4 § voimaanpanolaki). Det är ytterst viktigt att det finns ett undantaget från kravet på 20 000 invånare, för att språkliga aspekter ska kunna beaktas på ett tillräckligt sätt och tjänsterna kunna ordnas ett ändamålsenligt sätt. Denna gräns kunde gärna vara lägre, t.ex. 13000 eller 15 000. Även vid ändringar av anordnaransvaret i övrigt, är det viktigt att de språkliga aspekterna beaktas på ett tillräckligt sätt och att flexibilitet finns kvar ur detta perspektiv.

Kommunerna som ingår i sysselsättningsområdena ska överföra organiseringsansvaret till en ansvarig kommun eller till en samkommun. Det känns främmande att organisationsansvaret till stor del verkar flyttas till samarbetsområden som inte nödvändigtvis svarar mot kommunernas behov och önsknings. Stora områden har svårt att tillgodose den lilla människans behov på ett jämlikt sätt och organisationsansvaret och finansieringen bör därför finnas i samma händer. Kommunerna inom sysselsättningsområdet bör komma överens om hur kostnaderna som uppkommer fördelas. Om kommunerna inte kan komma överens om sysselsättningsområdena avgörs ärendet av statsrådet. Tyvärr verkar det som om lagstiftaren, istället för överflytta organiseringsansvaret till kommunerna, vill bilda en ny arbetskraftsadministration på regional nivå.

Ett sysselsättningsområde ska vara regionalt enhetligt och med tanke på arbetsmarknad och arbetspendling ska det vara ett fungerande område. Här skulle det vara viktigt att också lägga till språk som en grund. Tidigare har språk ofta utgjort ett kriterium för administrativa reformer och det

är också något som grundlagsutskottet betonat. Därför skulle det vara skäl att också ha med språk här.

Enligt kommunens uppfattning utgör inte det föreslagna kravet på arbetskraftsbas, kravet på pendlingsområde och i kombination med statsrådets bedömningsförfarande en helhet som skulle vara acceptabel ur kommunal självstyrelses perspektiv i den mening som avses i grundlagens § 121. Myndigheternas skyldighet att främja sysselsättningen enligt 18 § i grundlagen är även genomförbart på ett sätt som är förenligt med den kommunala självstyrelsen.

Modellens svaghet är att finansieringen av uppgifterna faller på varje kommun, medan kostnaderna för organiseringen av uppgifterna kommer till organisationen med anordnaransvaret. Det centrala målet med incitamentsmodellen, det vill säga den nya ansvarsfördelningen för arbetslöshetskydd, är att styra en effektiv och ändamålsenlig organisering av TE-tjänster som leder till sysselsättning. Denna modell innebär att för de flesta finländska kommuner är förhållandet mellan makt och finansiering är oproportionerligt.

Ifall organisationsansvaret ställer hinder i vägen för kommunernas möjligheter att minska arbetslösheten med nuvarande åtgärder, är det mycket svårare att uppnå målsättningen om en lägre arbetslöshet. Utgångspunkten för anordnaransvaret bör vara möjligheten att tillvarata det mervärde som de uppgifter som kommunerna redan utför gällande sysselsättningen medför. Exempelvis blir kopplingen mellan utbildning och arbetsförmedling praktiskt taget obefintlig i detta förslag.

Kommunernas ansvar för finansieringen av arbetslöshetsförmånerna ökar och växer i takt med att arbetslösheten blir längre. I förslaget föreslås att medel för tjänster fördelas till kostnadsbasen för statliga bidrag, huvudsakligen utifrån två kriterier. Av detta skulle 70 procent avsättas till befolkningen i arbetsför ålder (åldersgruppen 18-64 år) och 30 procent till det breda begreppet arbetslöshet, som skulle omfatta både arbetslösa och klienterna inom service. Denna fördelning anser vi är bra och bör inte ändras, så att finansieringen styrs i större utsträckning till arbetslöshet. Med fördelningen 70/30 sporrar organisationerna att minska arbetslösheten. Finansieringsmodellen innehåller en treårig övergångstid under vilken man stegvis skulle övergå till kalkylerad statsandelsfinansiering. Det är viktigt att kommunerna ersätts för alla kostnader fullt ut.

Personkunder har rätt att vända sig även till annat sysselsättningsområde än dit hens egen hemkommun hör, medan kostnaden tillfaller hemkommunen, ifall hen bor eller vistas i annan kommun p.g.a arbete, studier, fritid eller nära anhörigs boende. Kronobys arbetssökande är förutom till Jakobstad vana att vända sig till Karleby och Kaustby arbetskraftsbyråer, vilka är utanför Österbottens välfärdsområde. Det här är viktigt att det kan fortsätta också i framtiden.

Personkunder har oberoende av språklagen rätt att använda sitt språk, finska eller svenska oberoende av om arbetskraftsmyndigheten är en- eller tvåspråkig. Detta är en grundläggande förutsättning för att arbetskraftsservicen och företagsservicen skall vara jämlik. För kommunerna är arbetskraftsservicen av stor betydelse och bör därför vara lokalt förankrad.

Statistiken över personer som tidigare varit anställda i kommuner med lönesubvention bör utvecklas på ett sådant sätt att dessa personer ingår i kriteriet hög arbetslöshet och deras kostnader beräknas och redovisas till Statskontoret som en del av lagstadgade tjänster så att kostnaderna ingår som en del av statsandelsbasen. Viktigt skulle också vara att personer som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliterande syfte inte skulle ingå i den del av långtidsarbetslösa som kommunerna till största

delen finansierar via arbetsmarknadsstödet. Klara incitament för kommunerna behövs i högre grad än det nu föreslagna.

Det är av yttersta vikt att ICT-systemen fungerar smidigt på båda språken och att flödet av information enkelt rör sig mellan stat, välfärdsområden, sysselsättningsområden och kommuner. Det här har inte på något sätt fungerat optimalt i dagens läge och här är det viktigt att via lagstiftningen och det praktiska förverkligandet skapa system som gör att relevant info finns att tillgå för att man ska kunna sysselsätta så många som möjligt.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 Pääasialliset vaikutukset:

Ökat samarbete mellan kommunerna krävs; Man bör bestämma om samkommun eller ansvarskommun upprättas och tillsammans med vilka kommuner.

Kraven på lokal aktivitet inom kommunerna ökar p.g.a. tidigarelagda och ökade finansiella krav. Kommunen skall ha finansieringsansvaret även för grunddagpenningen och den inkomstrelaterade dagpengen. Därtill börjar kommunernas finansieringsansvar för arbetsmarknadsstödet tidigare och ökar stegvis vartefter arbetslösheten bli längre. Finansieringsansvaret skulle heller inte avbrytas i samband med åtgärder som förbättrar arbetsförmågan, vilket den gör idag. Antalet förmånsdagar som ligger till grund för finansieringsansvaret nollas först när den arbetssökande uppfyller villkoret för vistelse i arbete. Allt detta kräver utökade personalresurser både när det gäller kartläggning, upplysning och uppföljning samt följer även på den finansiella sidan.

Kommuner, samkommuner och statliga inrättningar kommer inte att kunna beviljas lönestöd. Detta skulle leda till stora problem och kräver korrigeringar så att en modell hittas där kommunerna också kan sysselsätta via lönestöd eller motsvarande mekanism. Det nuvarande förslaget skulle innebära för ett finansiellt avbräck för kommunerna men också en större risk för att en grupp människor som är svårt sysselsatta faller igenom systemet eftersom incitament för anställning inte längre finns. Papperskriget kring lönesubvention är så pass mångfacetterat att andra arbetsgivare drar sig för att inleda den "rumban". Detta är ingen bra lösning vare sig ur de arbetslösas eller ur kommunernas synvinkel.

Finansiering och anordnaransvar behöver gå hand i hand liksom välfärdsområdets roll vara tydligt definierad. Kommunerna kan inte bära finansieringsansvar för resultat av service som välfärdsområdet ansvarar för.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 Muut toteuttamismuutokset:

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Kommunen svarar för finansieringen oberoende om ansvaret för att anordna servicen har flyttats till en annan kommun (värdkommun) eller till en samkommun. Alla kommuner har ansvar för att ordna service men att söka sig till samarbete är frivilligt. Man måste dock se till att serviceanvändarnas rättigheter tryggas och att grundrättigheterna förverkligas på ett likvärdigt sätt för alla. Det bör vara upp till kommunerna själva att avgöra med vem man samarbetar och formerna för det.

Arbetssökande har möjlighet att använda sig av arbets- och näringstjänster även utanför sitt eget sysselsättningsområde, om det finns skäl för detta. Tjänsterna finansieras ändå av den egna

kommunen. Detta kan bli aktuellt speciellt för Kronoby, vars arbetssökande har vänt sig till TE-byråerna i Jakobstad, Karleby och Kaustby. De arbetslösa eller de som hotas av arbetslöshet ges ett större ansvar och man pratar om jobbsökningskyldighet. En sysselsättningsplan skall uppgöras. Man avtalar om tre granskningsperioder som omfattar en månad vardera under vilken den arbetssökande skall söka fyra jobb som den arbetssökande har möjlighet att få. Deltagande i arbetskraftsutbildning, frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån eller lönesubventionerat arbete befriar inte den arbetssökande från jobbsökningskyldigheten. Jobbsökningskyldigheten uppfylls bl.a. såvida man söker ett arbete som varar minst 2 veckor och som den arbetssökande kan vänta sig att få, om man söker ett jobb som arbetskraftsmyndigheten erbjuder en individuellt eller om man söker mertid. Uppföljningen av de arbetssökandes aktivitet kommer att ställa krav både på personalens antal och kunskaper samt på datasystemet. Det skulle vara viktigt att se på modeller där personer med nollavtal eller deltidsarbete med få timmar, på samma sätt som arbetslösa, skulle mista arbetslöshetsförmåner (för en kortare eller längre tid) om de inte tar emot ett arbete som erbjuds.

Gällande arbetskraftsutbildningen kan nämnas, att personer som har fyllt 55 år och som har blivit uppsagda från sitt arbete av ekonomiska eller produktionsorsaker erbjuds utbildning inom omställningsskyddet för att de snabbt ska få ett nytt arbete. Personer i den aktuella åldern har inte alla gånger den rätta orken, hälsan och inställningen för att resultatet skall bli bra.

En arbetssökande som har fyllt 25 år och som studerar frivilligt har under vissa premisser rätt till arbetslöshetsförmåner. Stödet ges för högst 48 mån och kräver att den sökande gör framsteg i studierna. Detta är en bra förmån, såvida den arbetssökande inser att ta vara på chansen.

I Lag om ordnande av arbetskraftsservice kap 10 § 3 uppräknas vilka arbetsgivare som kan erhålla lönesubvention. Där är INTE kommuner, samkommuner, sammanslutningar där en kommun eller sammanslutning har bestämmande inflytande, statliga ämbetsverk eller inrättningar uppräknade. Det nuvarande förslaget skulle innebära för ett finansiellt avbräck för kommunerna men också en större risk för att en grupp människor som är svårt sysselsatta faller igenom systemet eftersom incitament för anställning inte längre finns. Papperskriget kring lönesubvention är så pass mångfacetterat att andra arbetsgivare drar sig för att inleda den "rumban". Detta är ingen bra lösning vare sig ur de arbetslösas eller ur kommunernas synvinkel.

Sysselsättningsstödsprocenten är vad den är och kommer förhoppningsvis att utnyttjas även om kommunala och statliga inrättningar inte kommer i åtnjutande av den.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 9

9 Ikraftträdande

Lagarna skulle huvudsakligen träda i kraft 1.12.2024. Det här verkar som en olämplig tidpunkt mitt i ett år. Det skulle också vara svårt att budgetera och en del av finansieringen verkar träda ikraft först från år 2025. Därför känns det mera logiskt att reformen skulle träda ikraft från år 2025 eller t.ex. i april 2025.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys:*

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

Arbetslösheten i de österbottniska kommunerna är överlag låg. Det är ändå viktigt att komma ihåg att arbetslöshetsprocenten aldrig kommer att bli noll och att det kräver betydligt mer resurser för att sysselsätta de sista procenten eftersom de vanligen är mycket svårssysselsatta. Dessutom krävs det i de fallen satsningar också på att få mera arbetskraft. Det här har varit möjligt att få extra finansiering för i det nuvarande systemet, men det beaktas inte i det förslag som nu finns. Det gör att tillgången på utländsk arbetskraft riskerar att sacka efter eftersom det inte finns resurser för att rekrytera effektivt. En hög sysselsättningsgrad är en förutsättning för att välfärdsstaten ska kunna bevaras och utvecklas. För att kommunens företag skall kunna växa och bli flera behöver kommunen få större arbetsför befolkning och det är av yttersta vikt att också trygga tillgången på utländsk arbetskraft.

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille**
- **mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille**
- **työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)**
- **palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys**

Genom att separera anordnaransvar och ekonomiskt ansvar, sträva efter största möjliga områden och överreglera kommer det inte att vara möjligt att på bästa sätt utnyttja kommunernas ekosystem som ändå är centrala i den nya modellen. Den kommunala plattformen ger en fungerande genomförandemiljö, ledningsstruktur, kopplingar och möjligheter till likvärdiga tjänster. Myndighetsbeslut bör alltid fattas så nära folket som möjligt (subsidiaritetsprincipen).

Kommunerna önskar att uppgiftsansvaret vid nya reformer lämnas över till kommunerna, men däremot att det inte regleras hur uppgiften ska skötas. Staten behöver lita på att kommunerna kan bygga upp fungerande helheter. Lagstiftningen borde även tydligare beakta den olika karaktär av ansvarsområden som planeras överföras till kommunerna. I praktiken bör det vara möjligt att flexibelt kunna svara mot olika ansvar. Till exempel rekrytering på EU-nivå (Eures) är i praktiken en mycket annorlunda verksamhet än att arbeta fram lokala sysselsättande åtgärder och därför behövs samarbete såväl mellan arbetskraftsmyndigheter inom och över landskaps- och andra administrativa gränser. Samarbetet ska vara upp till kommunerna att själva bestämma om och organisera.

Anordnaransvaret och finansieringen ska ligga i samma händer. Genom att förlita sig på kommunernas förmåga, kompetens och vilja att organisera tjänster på bästa sätt, hittas de bästa sätten att organisera tjänster och minimera gränssnittsutmaningar för varje region. Kravet på likvärdiga tjänster ger i sig kommuner i uppdrag att frivilligt söka samarbete inom de tjänster (upphandling, invandrarservice etc.) där det krävs samverkan mellan kommuner. Staten har möjlighet att genom de service- och finansieringsmodeller som beskrivs i de interkommunala samarbetsavtalen säkerställa att jämlikhet och tillgänglighet till tjänster uppnås och att varje enskild kommun klarar denna viktiga nya uppgift för kommunerna.

För de arbetssökande är det en fördel att servicen kommer närmare (såvitt den gör det). Det är enklare att skraddarsy tjänster för arbetssökande man känner. Nackdelen är att risken för att arbetssökande ska behandlas olika i landets olika sysselsättningsområden är betydande. Då är diskussionerna mellan de statliga myndigheterna, Arbetskraftsmyndigheterna och kommunerna synnerligen viktiga.

Uppdelningen av kommunerna i sysselsättningsområden kan ställa till bekymmer för små randkommuner, som är vana att införskaffa sina tjänster från flera välfärdsområden. Det är viktigt att sysselsättningsområdena inte blir för rigida, så att de arbetssökande upplever att servicen har förts längre bort eller att den fungerar sämre.

Enligt förslaget i 2 kap. 2 § skulle kommunen kunna ha anordnaransvar för sysselsättningstjänsterna om Arbetskraftsbasen i kommunen är minst 20 000. Om den arbetsföra befolkningens antal är mindre än 20 000 ska kommunen bilda ett samarbetsområde (sysselsättningsområde) med en Arbetskraftsbas på minst 20 000 med en eller flera kommuner för att tillsammans tillhandahålla tjänster.

Det är ytterst viktigt att det har tagits med ett undantaget från kravet på 20 000 invånare, för att språkliga aspekter ska kunna beaktas på ett tillräckligt sätt och tjänsterna kunna ordnas ett ändamålsenligt sätt. Denna gräns kunde gärna vara lägre, t.ex. 13 000 eller 15 000. Även vid ändringar av anordnaransvaret i övrigt, är det viktigt att de språkliga aspekterna beaktas på ett tillräckligt sätt och att flexibilitet finns kvar ur detta perspektiv.

I många avseenden är Arbetskraftsbasen om 20 000 personer relativt liten (t.ex. lockande av utländsk Arbetskraft eller Arbetskraftsutbildningar), medan den sett till andra servicehelheter är onödigt hög (t.ex. sysselsättande av långtidsarbetslösa). Det är därmed andra faktorer än att antalet personer är minst 20 000 eller med undantag 17 000 som i mångt och mycket är viktigare i utformandet av helheterna. Därför skulle det vara viktigt att våga lita på att kommunerna formar helheter som bäst betjänar sysselsättningsmålen och utgående från de regionala särdrag som finns. Det är viktigt att kommunerna på ett jämlikt sätt kan förhandla fram ett samarbetsområde, som garanterar att servicen tar i beaktande även de olikheter och behov som inom ett och samma samarbetsområde finns. För att nå upp till minst 17 000 personer sträcker sig ibland samarbetsområdet över flera olika pendlingsområden, vilket lägger ännu större vikt vid en förståelse och flexibilitet i utförandet av tjänsterna. Även ur detta hänseende behöver anordnaransvaret ligga hos kommunerna. Det är även viktigt att i ett samarbetsområde ingen enskild kommun ges ensam majoritet i beslutande organ samt att olika områden kan samarbeta flexibelt.

Den föreslagna lagstadgade samarbetsmodellen mellan kommuner utifrån minimikriteriet om en Arbetskraftsbas på 20 000 personer är av central betydelse för finansieringshelheten. Vi anser att modellens svaghet är att finansieringen av uppgifterna faller på varje kommun, medan kostnaderna för organiseringen av uppgifterna kommer till organisationen med anordnaransvaret. Det centrala

målet med incitamentsmodellen, det vill säga den nya ansvarsfördelningen för arbetslöshetskydd, är att styra en effektiv och ändamålsenlig organisering av TE-tjänster som leder till sysselsättning. Denna modell innebär att för de flesta finländska kommuner är förhållandet mellan makt och finansiering är oproportionerligt.

Finansiering och anordnaransvar behöver gå hand i hand liksom välfärdsområdets roll vara tydligt definierad. Kommunerna kan inte bära finansieringsansvar för resultat av service som välfärdsområdet ansvarar för.

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **valtakunnalliset tavoitteet**
- **työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät**
- **alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut**

Ur kommunens synvinkel (i egenskap av Arbetskraftsmyndighet) är det av stor vikt att tillsammans med ministerierna och NTM-centralen föra regelbundna diskussioner för samarbete och uppföljning. Det är också positivt om man vid diskussionerna sprider kunskap om goda och sämre tillvägagångssätt om sysselsättningen skall kunna främjas och dåliga rutiner tas bort.

Uppdelning av ansvar kan leda till frågor i tillsynen som är mycket svåra att lösa. Övervakningen ska bedöma om ansvaret för den identifierade bristen eller missförhållandet ligger hos arrangören eller producenten eller båda och hur detta definieras mellan de olika aktörerna.

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

De arbetssökande får mera individuellt stöd i sin jobbsökning än tidigare. Det första mötet sker snabbare än tidigare och arbetssökande får större möjligheter att påverka sin egen jobbsökning. Detta är positivt.

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

De arbetssökande måste även i fortsättningen söka arbete för att få arbetslöshetsförmån och måste söka 4 arbetsmöjligheter/månad. Detta leder säkert till att "onödiga" arbetsansökningar görs och att

även personer även kallas till intervjuer ”i onödan”. Alla har rätt till en chans men att bara söka ett jobb för sökandets skull slösar också dyrbar tid för både arbetsgivare och arbetssökande. Det är dock positivt och jämlikt att alla behandlas på samma sätt.

Luvussa 6 säädettäisiin tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

Arbetskraftsmyndigheten skall stå till tjänst med kartläggning, vägledning, jobbsökarträning, karriärträning, arbetsträning och arbetsprövning. För att arbetsprövning skall kunna göras bör ett avtal göras.

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

Arbetskraftsmyndigheten ordnar utbildning som ger större yrkesskicklighet, mera yrkesfärdigheter och företagarfärdigheter samt integrationsutbildning.

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

Personer som har fyllt 55 år och har blivit uppsagda från sitt arbete av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker erbjuds utbildning. Detta är en bra åtgärd såvida den arbetssökande är villig att ställa om sig för ett nytt arbete.

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

Beviljas arbetssökande som har fyllt 25 år och studerar frivilligt. Ges för högst 24-48 mån om man gör framsteg i studierna. Detta är en bra förmån för unga personer, som annars riskerar att inte komma in i arbetslivet.

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

Lönestödet beviljas inte kommuner, samkommuner, sammanslutningar där en kommun eller samkommun har bestämmande inflytande, statliga ämbetsverk eller statliga inrättningar. Det nuvarande förslaget skulle innebära för ett finansiellt avbräck för kommunerna men också en större risk för att en grupp människor som är svårt sysselsatta faller igenom systemet eftersom incitament för anställning inte längre finns. Papperskriget kring lönesubvention är så pass mångfacetterat att andra arbetsgivare drar sig för att inleda den ”rumban”. Detta är ingen bra lösning vare sig ur de arbetslösas eller ur kommunernas synvinkel. Antalet månader som lönesubvention utbetalas förändras men kommer knappast att förorsaka några större glädjeyttringar med tanke på att svårigheten att beviljas lönesubvention försvårar arbetsgivarnas möjligheter att bevilja lönestödsarbete.

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

En arbetslös arbetssökande ska tryggas möjlighet till sysselsättningsfrämjande rehabilitering eller arbetskraftsutbildning, om personens rätt till arbetslöshetsdagpenning till följd av maximitidens utgång upphör när personen fyllt 57 år men innan personen fyller 60 år. Om detta inte lyckas är hemkommunen skyldig att ordna möjligheter till heltidsarbete i sex mån. Detta är en bra åtgärd såvida den arbetssökande är villig att ställa om sig för ett nytt arbete och vill ta emot det.

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

Arbetsökande ges möjlighet att skapa en jobbsökarprofil, med vilken jobbansökningar kan göras. Säkert bra, eftersom denna kan uppdateras varterfer och inte behöver göras ny för varje jobbansökning.

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

De ekonomiska effekterna som reformer orsakar på den kommunala ekonomin och den enskilda kommunen under samma ramperiod ska alltid betraktas som en samlad effekt. Även om trycket på 0,6 procentenheter av kommunalskattesatsen i en enskild kommun för en enskild reform, som TE2024-reformen, är acceptabelt, kan inte samma tröskelvärde användas för att bedöma den

kommunalekonomiska effekten av flera reformer som genomförs på samma eller på varandra följande år.

Vi ser det som självklart att staten åtar sig att ersätta hela kostnaderna för överlåtelsen av anordnaransvaret. Den finansieringsmodell som planeras för statsandelssystemet är i princip försvarbar, även om anslagsfördelningen kan förbättras ytterligare till vissa delar.

Vi anser det motiverat att kostnaden för de uppgifter som överförs till kommunernas statliga avgiftsunderlag bestäms utifrån budgeten för överlåtelseåret (2024). Finansiering av uppgifter som överförs till kommuner bör baseras på en bedömning av uppgifternas omfattning och komplexitet och inte på det nuvarande servicesystemets förmåga att utföra uppgifterna.

I förslaget föreslås att medel för tjänster fördelas till kostnadsbasen för statliga bidrag, huvudsakligen utifrån två kriterier. Av detta skulle 70 procent avsättas till befolkningen i arbetsför ålder (åldersgruppen 18-64 år) och 30 procent till det breda begreppet arbetslöshet, som skulle omfatta både arbetslösa och klienterna inom service. Denna fördelning anser vi är bra och bör inte ändras, så att finansieringen styrs i större utsträckning till arbetslöshet. Med fördelningen 70/30 sporrar organisationerna att minska arbetslösheten.

Den aktuella kostnadsberäkningen som presenteras i de ekonomiska beräkningarna för reformen är baserad på kalkyl, eftersom dessa uppgifter ännu inte är tillgängliga för kommunerna. Presentationen av den ekonomiska nettoeffekten av reformen kan således leda till feltolkningar från kommunernas sida om den beräknade uppskattningen avviker väsentligt från de faktiska framtida kostnaderna. En anpassningsperiod på två år föreslås för justering, med finansiering under det första kalenderåret baserad på 50 % beräknad nuläge och 50 % på statsandelskriterier och under det andra kalenderåret på 25 % beräknat nuläge och 75 % på statsandelskriterier. Från och med det tredje hela året skulle finansieringen baseras på den statliga statsandelsberäkningen.

Vi ser också att ersättningsmodellen för arbetslöshetsersättning bör ses över. Ersättning baserad på tvärsnittssituationen tar inte hänsyn till den snedvridning som orsakas av trenden med befolkningstillväxt och nedgång. Till exempel släpar ett område med stark befolkningstillväxt snabbt efter i tvärsnittskompensation. När det gäller ersättning för bidrag bör övervägas att stöd tilldelas kommuner som en del av statsbidraget efter befolkningen i arbetsför ålder (åldersgrupp 18–64 år) på årsbasis.

Om ersättningen inte hade en negativ stimulans effekt kunde det belopp som skulle fördelas tills vidare hållas konstant på riksnivå, så att endast fördelningen av ersättningen mellan kommunerna skulle förändras från år till år. I så fall skulle ersättning för förmåner fortfarande vara uppmuntrande men skulle svara på interkommunal migration såväl som andra demografiska förändringar.

Regionerna och sysselsättningsområdena ser väldigt olika ut och utmaningarna i förhållande till sysselsättningen är också väldigt olika. Detta behöver samtidigt beaktas i finansieringen. I Österbotten är arbetskraftsbristen det största hindret för företagets möjligheter att växa. Det här har beaktats via möjligheter till extra finansiering för att locka t.ex. utländsk arbetskraft i den tidigare statliga modellen. Den här typen av utmaningar beaktas inte alls i den nuvarande finansieringsmodellen.

Lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa 14 kapitlet

Lag om ändring av lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner

Lag om ändring av lagen om arbetslöshetskassor

Det borde ingå incitament för att även främja långtidsarbetslösas välmående genom sysselsättande verksamhet, även där möjligheterna att personerna återgår i arbete är små. Med nuvarande modell finns inga egentliga incitament för kommunerna att vidta åtgärder, där prognoserna för att personen ska bli arbetsför är små eller obefintliga, ändå finns dessa personer och deras välmående är beroende av sysselsättande verksamhet. Sjukpension beviljas inte alltid i den takt och i den utsträckning som ibland skulle vara nödvändigt. Därför är det viktigt att inte skapa ett ökat tryck på psykosociala vården, genom att sysselsättande verksamhet för dessa upphör, då finansieringen inte längre beaktar denna typ av insatser.

Statistiken över personer som tidigare varit anställda i kommuner med lönesubvention bör utvecklas på ett sådant sätt att dessa personer ingår i kriteriet hög arbetslöshet och deras kostnader beräknas och redovisas till Statskontoret som en del av lagstadgade tjänster så att kostnaderna ingår som en del av statsandelsbasen. Viktigt skulle också vara att personer som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliterande syfte inte skulle ingå i den del av långtidsarbetslösa som kommunerna till största delen finansierar via arbetsmarknadsstödet. Klara incitament för kommunerna behövs i högre grad än det nu föreslagna.

I så fall skulle kommunerna fortfarande ha incitament att anställa till exempel delvis arbetsföra personer på sina lönelistor eller via rehabiliterande arbetsverksamhet och det skulle inte snedvrída det finansiella systemet. Att i lagstiftningen inkludera statusen för den nuvarande anställningsformen, såsom kommunal lönesubventionsanställning, skulle också vara motiverat eftersom kommunerna kan visa att de tillhandahåller tjänster till eftersatta på arbetsmarknaden och därmed uppfyller lagens krav om jämlika tjänster. Denna anställningsställning i kommuner skulle ge möjlighet att bevilja faktiska lönesubventioner, såsom nuvarande system, som en fortsättning på exempelvis anställning av en person till en privat arbetsgivare. Detta skulle stärka människors anknytning till den öppna arbetsmarknaden. Personer som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliterande syfte har ofta en lång väg tillbaka till arbetslivet. Det skulle vara oerhört viktigt att inte skapa ett system där de riskerar att falla emellan och där vägen tillbaka till arbetslivet blir ännu längre och svårare. Därför är det viktigt att det finns klara incitament för områdena att ordna rehabiliterande verksamhet.

Det är viktigt att staten i större utsträckning granskar incitament för arbete och sysselsättning och även tar främjande av sysselsättning i beaktande i reformen. Det är orimligt att en bra och effektiv sysselsättande verksamhet inte enligt planerna på något sätt påverkar den del av arbetsmarknadsstödet som kommunerna ska betala. Detta bör korrigeras.

Lagstiftningen bör även ge välfärdsområdena direkta skyldigheter att effektivt och ändamålsenligt hantera de frågor som socialvårdstjänsterna tidigare skött inom kommunerna i frågor som handlar om sysselsättning. Förslaget är ur denna synvinkel i obalans då kommunerna bär det största ekonomiska ansvaret, men samtidigt kommer att vara beroende av välfärdsområdenas verksamhet. Välfärdsområdena bär i sin tur inget ansvar för till exempel finansieringen av arbetsmarknadsstödet. Det behöver även korrigeras.

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämisen- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli
- eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta
- ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta
- edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset

-

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-

**Laki palkkaturvain muuttamisesta;
Laki merimiesten palkkaturvain muuttamisesta**

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

**Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;
Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

-

**Laki työsopimuslain muuttamisesta;
Laki merityösopimuslain muuttamisesta**

-

**Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;
Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta**

-

**Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;
Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;
Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta**

-

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;
Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;
Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;
Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;
Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;
Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain muuttamisesta;
Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;
Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

-

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-

Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

-

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

-

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

Övriga anmärkningar om förslaget

Det är under all kritik att en för kommunerna mycket central reform inte bättre beaktar tvåspråkigheten i lagberedningsprocessen, utan att propositionen i sin helhet endast finns att tillgå på finska liksom utlåtandebegäran och dess frågor inte heller i sin helhet finns översatt till svenska på utlåtande.fi.

Nyberg Susanne
Kronoby kommun